دکتر قاسم قدیمی*

قیمت و نظام داروئی کشور

بجرأت می‌توان گفت که مسئله قیمت دارو در کلیت نظام داروئی کشور یکی از بحث‌انگیزترین مسائل بوده که به لحاظ عدم پیروی از یك سیاست منطقی و متحول، مشکلات عدیده‌ای را برای نظام داروئی کشور بوجود آورده است، و می‌رود که با ادامه این وضع، صدمات و خسارات جبران ناپذیری در جهت تأمین نیازهای داروئی کشور بوجود آورد.

برای ارزیابی دقیق‌تر مسئله قیمت دارو در یك بررسی علمی و تحلیلی، می‌توان موارد زیر را مورد بررسی قرار داد:

قیمت دارو و توسعه و نوسازی:

در تعیین قیمت دارو و ساختار آن، مسئله توسعه و نوسازی صنایع داروئی، شرکت‌های وارداتی، شبکه‌های توزیعی و داروخانه‌ها

* عضو هیئت مدیره شرکت سهامی دارویی کشور

می‌توانند مورد توجه قرار گیرد. اینکه با توجه به پیشرفت و توسعه روزافزون و سریع تکنولوژی بخصوص در صنایع دارویی، اینگونه مؤسسات نیاز به ایجاد اصلاحات و نوآوری دارند بر کسی

○ طبیعتاً با دیدی سخاوتمندانه می‌بایست در تعیین قیمت دارو شرایطی فراهم شود تا امکان حصول توسعه و نوسازی صنایع داروئی، شرکت‌های وارداتی، شبکه‌های توزیعی و داروخانه‌ها فراهم گردد.

پوشیده نیست. طبیعتاً با دیدی سخاوتمندانه می‌بایست در تعیین قیمت دارو شرایطی فراهم شود تا امکان حصول مورد فوق فراهم گردد.

قیمت دارو و تحقیقات:

تحقیقات داروئی و بودجه آن از مسائلی است که می‌تواند در تعیین قیمت دارو جایگاه مشخصی داشته باشد، هرچند می‌توان گفت چنین مسئله‌ای تابحال در نظام داروئی کشور جایگاهی را نداشته است. اگر به این مسئله توجه شود که کمپانیهای بزرگ داروسازی دنیا هرساله مبلغ قابل توجهی را صرف تحقیقات داروئی می‌کنند که در نهایت اینگونه هزینه‌ها در قیمت دارو شریك شده و به این طریق اخذ می‌گردد، در نتیجه و بطور کاملاً طبیعی تأثیر فاکتوری بنام تحقیقات در قیمت دارو می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. قیمت تحقیقات بایستی بعنوان هزینه تحقیقات در structure قیمت دارو مشخص شده و سپس کنترل شود که مبالغ جمع آوری شده صرفاً در خصوص هدف تحقیقات سرمایه گذاری گردد. این امر می‌تواند از شرکت‌هایی شروع شود که امکانات و توانائی این امر را دارند، که نتیجه طبیعی آن تشویق شرکت‌های دیگر به سرمایه گذاری در این خصوص می‌باشد. ذکر این نکته ضروری است که تا زمانی که بودجه تحقیقات به هزینه‌های روزمره یك شرکت وابسته است نمی‌توان انتظار پیشرفت قابل توجهی را در این خصوص داشت.

قیمت، تبلیغات و رقابت:

آنچه بعنوان تبلیغات می‌تواند در نظام

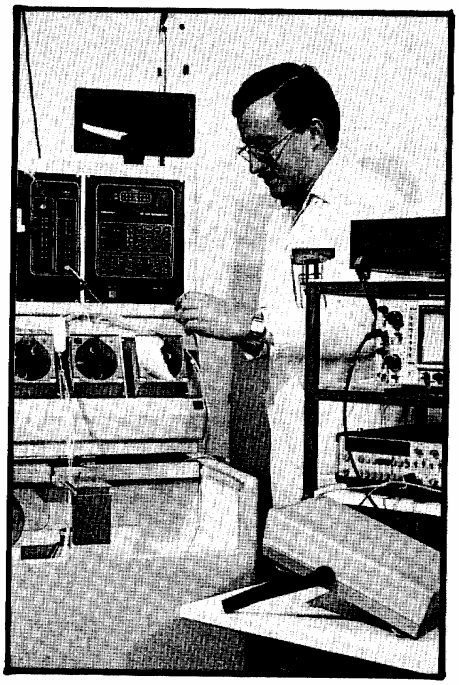

داروئی کشور مطرح باشد شکل سالم و علمی آن است که خودبخود باعث ایجاد رقابت سالم و منطقی بین کارخانجات مختلف داروسازی و

نیز ایجاد آگاهی لازم در پزشکان، داروسازان و کلیه افراد دست‌اندرکار در زنجیره نظام دارو درمانی کشور می‌گردد. در این صورت می‌توان شاهد آن بود که پزشك برهمین اساس و البته باتوجه به باورها و اعتقادات علمی خود داروهای موردنظر را با ذکر نام کارخانه سازنده تجویز نماید. براین اساس فاکتوری بنام تبلیغات می‌بایست در ساختار قیمت دارو مطرح گردد.

جا دارد که در اینجا این بحث مطرح شود که چگونه میتوان وجود داروهای تولیدی توسط کارخانجات مختلف داروسازی را که هم فرمول هم می‌باشند با قیمت‌های مصرف کننده مختلفی پذیرفت؟ جواب این است که وجود چنین مسئله‌ای کاملا منطقی می‌باشد، زیرا بدیهی است کیفیت ساخت داروهای تولیدی توسط کارخانجات مختلف به‌لحاظ عوامل متعددی از قبیل: کیفیت مواد اولیه و جانبی، امکانات و تجربه تولید، وجود بخش تحقیقات بمنظور نوآوری و ایجاد پیشرفت‌های لازم، وجود

ذکر این نکته ضروری است که تا زمانی که بودجه تحقیقات به هزینه‌های روزمره یک شرکت وابسته است، نمی‌توان انتظار پیشرفت قابل توجهی را در این خصوص داشت.

بخش کنترل کیفی مجهز و موارد متعدد دیگر با یکدیگر می‌توانند تفاوت داشته باشند و این البته کاملاً طبیعی است که در صورتی که پزشك یا مصرف کننده چنین دارویی را تجویز و یا طلب کنند می‌بایست درمقابل، بهای لازم را نیز پرداخت نمایند که همین بحث اختلاف قیمت‌ها را نیز می‌تواند مطرح نماید. انعکاس طبیعی این مسئله ایجاد و تزریق انگیزه رقابت در

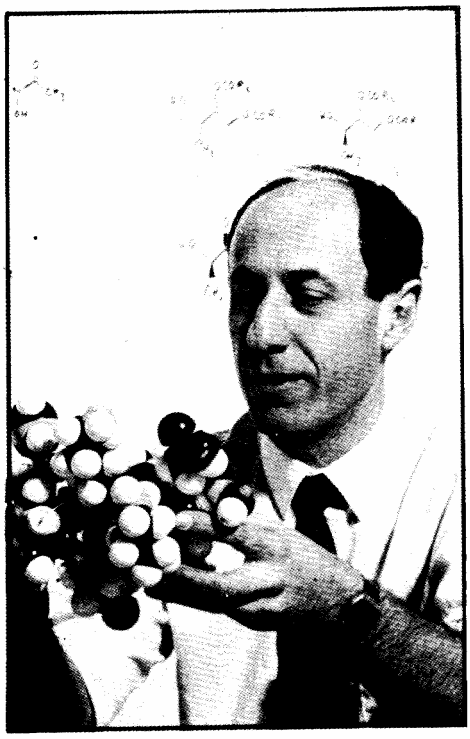

جهت ارتقاء هرچه بهتر کیفیت محصولات تولیدی بطور کاملاً سالم و منطقی آن می‌باشد که عدم وجود آن از اشکالات مهم سیستم داروئی در حال حاضر است.

قیمت و سود داروخانه:

بجرات می‌توان گفت که داروخانه‌ها در زنجیره نظام داروئی کشور به‌عنوان مهمترین بازوی اجرائی آن و در حقیقت زحمتکش‌ترین بخش آن مطرح می‌باشند. در حقیقت بار اصلی

اجرای سیستم ژنریك و اساساً سرویس دهی به بیماران بعهده این قشر بوده‌است، ضمن اینکه شاید بتوان گفت این مراکز خدماتی مهم در طول سال‌های اجرای نظام نوین داروئی کشور

بجرأت می‌توان گفت که داروخانه‌ها در زنجیره نظام داروئی کشور به‌عنوان مهمترین بازوی اجرائی ودرحقیقت زحمتکش‌ترین بخش آن مطرح می‌باشند.

مشکلات عدیده‌ای را بخصوص در بعد اقتصادی تحمل کرده‌اند. نگاهی اجمالی به میزان سرمایه گذاری، هزینه و درآمد داروخانه در قبل و بعداز اجرای نظام نوین دارویی و مقایسه آن مؤید این قضیه است. بخوبی روشن است که میزان سود فعلی تخصیص یافته به داروخانه با توجه به قیمت بسیار پائین دارو از یك طرف و هزینه‌های سرسام‌آور که هر روزه رشد قابل توجهی را نیز دارند از طرف دیگر، جوابگوی هزینه‌های مربوطه نمی‌تواند باشد. در این صورت بعنوان یکی از فاکتورهای مهم و شاید مهمترین آن در ساختار قیمت دارو سود داروخانه و تناسب آن با حجم سرمایه گذاری، میزان فعالیت و نرخ خدمات در سایر حرف پزشکی باتوجه به اینکه اداره امور اکثر داروخانه‌های کشور توسط داروسازان انجام می‌گیرد می‌باشد. در تعیین سود داروخانه می‌بایست به این نکته مهم توجه داشت که میزان سود تخصیصی می‌بایست بحدی باشد که امکان نوسازی و فراهم نمودن امکانات بیشتر سرویس‌دهی به بیماران میسر گردد. شکی نیست که می‌بایست به داروخانه بعنوان یك واحد بهداشتی درمانی که عهده‌دار خدمات پایه‌ای و با اهمیتی است نگاه شود، و در این ارتباط مسائل و مشکلات آن بخصوص در بعد اقتصادی به نحوی برطرف گردد که جامعه شاهد پیشرفت روزافزون در کیفیت ارائه خدمات در این رابطه باشد.

قیمت و تورم:

یکی از معضلات و مشکلات نظام داروئی کشور ثابت بودن قیمت دارو در طی سالیان متمادی بوده است. این البته به لحاظ سرمایه گذاریها و سیاست‌های حمایتی دولت و تلاش بی‌وقفه دست‌اندرکاران در جهت صرفه‌جوئی ارزی می‌باشد که قیمت دارو در کشور ما طی ده ساله گذشته افزایش متعادلی را نداشته است، بلکه می‌توان گفت تقریباً ثابت مانده است و این البته در حالی است که قیمت سایر اقلام در جامعه رشد چشمگیری را داشته که این عدم تعادل و همسویی خود علل بروز مشکلات عدیده‌ای در سیستم می‌باشد. ذکر این نکته ضروری است که قیمت دارو در ایران در مقایسه با کشورهای دیگر بسیار پائین می‌باشد که این اختلاف فاحش بخصوص در ارتباط با کشورهای همسایه خود علت ایجاد قاچاق دارو است. بطور اختصار می‌توان گفت جریان قیمت دارو می‌بایست با تورم کشور در یك تعادل منطقی قرار گیرد تا مشکلاتی که در سیستم وجود دارد بتدریج مرتفع گردد.